

השקאה לפרחים ולבשמים

בתשובת המבי"ט [תפ"ו] מתיר להשקות

עשני בושם אף

שהפקדן מועט, וכדין חול-המועד כן דין שביעית, עיי"ש. והוצא בחזו"א [תפ"ו].

ביאור הדברים: לזהיתר השקאה במקום פסידא אין חילוק אם הפסד הפירות

הוא בדמים מרובים או דמים מועטים וכגון שדמי הצמח מועטין, אלא הכלל הוא כל שצמיעת וחסרון ההשקאה יופסד הצמח [אף שדמיו מועטין] מיקרי פסידא ומותר.

עוד מבואר בהיתר השקאת עשני בושם, דאין חילוק אם הפסידא הוא בפירות העומדים לאכילה או בצמח שאינו עומד אלא לריח דכל שהוא לורך האדם מותר, ולפי"ז מותר להשקות דשא או פרחי נוי וכיוצ"ב במקום פסידא ללא גרע מעשני בושם כיון שגם הם לורך האדם.

ומה"ט מותר להשקות עץ ערבות העומד לקיום מצות ד' מיני בסוכות דכיון שצריך להם לורך מצוה לא גרע מעשני בושם, וכדלקמן.

השקאת עצי אתרוגים וערבות

לצורך מצוה

הנה התבאר לעיל בהא דמותר להשקות במקום פסידא שביעית, דאין חילוק אם הפסידא הוא שלא יצמחו כלל הפירות ע"י מניעת ההשקאה או הפסידא הוא באיכות או בכמות של הפירות כיון שהפסידא פוגע בעיקר הפירות של השנה. ולפי"ז יש להסתפק אם מותר להשקות עצי אתרוגים שביעית כשצריך להם למצות ד' מיני בסוכות כדי שיהיו גדולים כשיעור וראוים למצוה או כדי להשביחם שיהיו הדר למצוה, והיינו אף דפשיטא דמותר להשקות את

שער הציון

[תפ"ח] ומה"ט אין להתיר לרסם עצי אתרוגים כדי למנוע נפילת הפיטם מהאתרוגים:

האתרוגים כדי שלא יהיה פסידא בעצם גוף הפרי כמו שמותר בשאר הפירות, מ"מ הנידון כאן אי התירו משום פסידא שיהיו הדר למצוה. ולדדי הספק הם כיון דעיקר נטיעתם של עצי אתרוגים צומנינו הוא למצוה ולא לאכילה, אפשר דהוי כמו עשני בושם ופרחי נוי דהוי בכלל התירא דפסידא כיון שזה לורך האדם ולכך הם עומדים והבא נמי לורך המצוה באתרוגים הוא לורך בעצם הפרי והוי כמו פרי העומד לבושם ולנוי או דלמא שאני עשני בושם דעומדים לכך בטבע ברייתן כמו פירות העומדים לאכילה וה"ה דשא העומד לנוי, אבל עצי אתרוגים עומדים הם לאכילה אלא דבאתרוג העומד לאכילה מקיימים המצוה, וי"ל לורך המצוה שבאתרוג הוא דבר לדדי מגוף הפרי ואין להתיר בכה"ג השקאה, ול"ע. ואין להתיר כל זמן שאין ראה לך [תפ"ח]. וע"ע לעיל עמ' קד.

ולפי"ז אין לגזום עצי הדסים שביעית כדי שיהיו משולשים וכן אין לעשן תחת ההדסים כדי שיהיו משולשים אף אם לולי זאת לא יהיו הדסים משולשים לסוכות שהרי ההדסים עומדים בטבע ברייתן לריח וזוהי אין חילוק אם ההדס משולש או לא משולש, אלא רק ללורך מצוה צעין משולש וזוהי כל שאין ראה להתיר אין להתיר וכנ"ל.

וא"ל עצי ערבות ודאי דמותר להשקותם לורך מצוה במקום פסידא דאינם עומדים לדבר אחר חוץ מלמצוה שהרי הם עצי סרק ואינם עומדים לאכילה וגם אין בהם נוי או ריח ממילא לורך המצוה זהו לורכן ומותר להשקותם שביעית במקום פסידא.

השקאה במקום שאינו מתכוין לכך

יש להסתפק אם מותר להפעיל מזגן כשהמים היוצאים מהמזגן דרך הצינור

המים של שטיפת רצפות מותר. אולם אם מכניסים צמי שטיפת הרצפות חומרי ניקוי שהם מזיקים ללמחים כמו שנהוג בזמנינו היו בזהמתו מוכחת עליו ומותר.

אינו מתכוין ולא אכפת ליה

נראה דאם שופך מים ללמחים אצל המים נשפכים למקום דלא אכפת ליה כלל בהשקאה זו וכגון שמתגורר בקומה עליונה והמים נשפכים לחצר חצירו אין צוה איסור דשפיר הוי מוכח דאין כוונתו להשקאה והוי ככירתו מוכחת עליו [וה"ה באלו העושים כעין כריכת מים בחצריהם דאין להוריק המים אלא"כ הלאמחים הם במצב של פסידא או במקום שמוכח ממעשיו שאין כוונתו להשקאה וכנ"ל].

אסור ליעול ידיו לסעודה וכדו' בגינה בשביעית אף שאינו מתכוין להשקות, כיון דמ"מ עדיין לא מוכח דאין כוונתו גם להשקות ואסור.

מ"מ מותר לכולל בגינה בשביעית דלא החמירו כולי האי באיסור השקאה לאסור בכה"ג מחשש שמא ישפך מים על הקרקע [תפס].

כמה דינים בהשקאה המותרת

והאפורה

השקאה מותרת

א. מותר לסדר בשביעית מערכת השקאה במקומות שמותר להשקות, אצל אם צריך לחפור בקרקע כדי להניח את הצינורות וכדו' אסור, שהרי אסור מדרבנן לחפור בשביעית [תצ], אצל אם ניכר שחופר לצורך הצינור וכגון שהצינור מונח שם ומוכן להכניסו לקרקע מותר שכל שניכר שאינו חופר לצורך הקרקע מותר.

שער הצינור

[תפס] ולענין שבת ע"י חיי אדם ה"ל שבת כלל י"א א': [תצ] רמב"ם לעיל ה"ל ד':

מכוונים אל הלאמחים שבגינה, ואינו מתכוין להשקות אלא רק להפעיל את המזגן, וכן אם מותר לשטוף את רצפות הבית כשהמים מכוונים אל הלאמחים שבגינה. ואמנם אם מתכוין שמים אלו ישקו את הגינה ודאי שאסור דהוי משקה בשביעית, והנידון להחיר הוא כשאנו מתכוין לכך.

והנה איתא ברמב"ם [לקמן ה"ל י"ד] ו"ל, היתה בזהמתו עומדת בתוך שדהו מלקט ומביא לפניו שבהמתו מוכחת עליו, וכן אם היתה שם כירתו מלקט הכל ומדליק שכירתו מוכחת עליו, עכ"ל. והיינו דבכה"ג לא חיישינן שמתקן את שדהו לזריעה ועמ"כ שם בעו"ה. הנה מצוה ששם מוכח ממעשיו שאינו מתכוין לאיסור כגון ע"י בזהמתו וכירתו מותר, והיינו דלא סגי שאנו מתכוין לכך אלא צריך שיהא נמי מוכח ממעשיו שאנו מתכוין לאיסור. ולפי"ז י"ל דמותר להפעיל את המזגן אף שידוע צודאי שהמים ישפכו לגינה כיון שהמזגן מוכח עליו שכוונתו להשתמש במזגן ולא כדי להשקות את הגינה והוי כמו כירתו מוכחת עליו. [וה"ה שמותר לתלות בגדים רטובים המטפטפים מים על גבי הזרעים כיון שהבגדים מוכחים עליו, אם לא מתכוין להשקות]. וכאמור כל זה כשאין כוונתו להשקותו אצל כשמכוין גם להשקות אסור. וה"ה אלו הקושרים את הצינור שנמשך מהמזגן לאילן שיסקהו ודאי דאסור דהוי כאין כירתו מוכחת עליו.

אב"י כששטף את רצפות ביתו והמים יוצאים מהצינור לגינה [כגון צינור גומי שאנו קצוץ בקיר] עדיין לא מוכח ממעשיו שאנו מתכוין להשקות דאפשר דמעשיו הם [גם] להשקות את גינתו מהצינור שבביתו ולא הוי כמו בזהמתו וכירתו מוכחת עליו ואסור. אצל צינור הקצוץ בקיר להוציא